



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 290/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 9 To 53/2020 z 13. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. apríla 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť všeobecnému súdu na ďalšie konanie, zakázať všeobecnému súdu pokračovať v porušovaní jeho označených práv a napokon priznať mu trovy konania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 4 T 56/2018 z 21. júla 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného z prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov zo zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Rozsudok okresného súdu bol riadne (bez fikcie doručenia) doručený výlučne obhajcovi sťažovateľa, a to 7. októbra 2020. Následne bolo sťažovateľovi 2. decembra 2020 doručené uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 4 T 56/2018 z 19. novembra 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) o povinnosti nahradiť trovy trestného konania. Sťažovateľ tvrdí, že sa až z tohto uznesenia dozvedel o svojom právoplatnom odsúdení

rozsudkom okresného súdu. Dňa 4. decembra 2020 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o navrátenie lehoty na podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu z dôvodu, že sa v období medzi konaním hlavného pojednávania 21. júla 2020 a 2. decembrom 2020 (keď mu bolo doručené uznesenie okresného súdu týkajúce sa náhrady trov konania) nedozvedel o skutočnosti, že mu bol prostredníctvom poštového podniku doručovaný odsudzujúci rozsudok okresného súdu, a preto sa v predmetnom období ani nemohol dozvedieť o tom, že mu začala plynúť lehota na podanie odvolania.

3. Svoju nevedomosť týkajúcu sa začiatku plynutia lehoty na podanie odvolania v žiadosti o navrátenie lehoty označil ako dôležitý dôvod, pre ktorý zmeškal lehotu na podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu. V žiadosti o navrátenie lehoty pritom sťažovateľ ako konkrétny dôvod zmeškania lehoty uviedol skutočnosť, že na adrese jeho trvalého pobytu žije spolu s matkou aj jeho duševne chorá sestra, ktorej psychiatrická diagnóza zapríčinila, že sa poštovému podniku nepodarilo doručiť mu rozsudok okresného súdu. Ďalej bližšie uviedol, že jeho duševne chorá sestra v rozhodnom období disponovala kľúčmi od poštovej schránky, pričom pre zhoršený zdravotný stav v mesiaci október 2020 *„skrývala a odnášala veci z bytu, ale aj vyberala schránku a všetko z nej niekde zahodila.“*. Citované skutočnosti pritom vyplynuli aj z čestného vyhlásenia matky sťažovateľa, ktoré tvorilo prílohu žiadosti o navrátenie lehoty zo 4. decembra 2020, o ktorej rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením tak, že ju v bode I podľa § 64 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol a v bode II podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku teda zamietol aj odvolanie podané súbežne so žiadosťou o navrátenie lehoty.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ním označených základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd, a to z nasledujúcich dôvodov:

a) Je zrejmé, že v jeho trestnej veci bol *„bez akýchkoľvek pochybností“* naplnený predpoklad navrátenia lehoty na podanie odvolania proti rozsudku okresného súdu, keďže táto bola zmeškaná z dôležitých a objektívnych dôvodov, ktoré sú vymedzené v ústavnej sťažnosti.

b) Ústavne neudržateľná je aj argumentácia krajského súdu vyplývajúca z napadnutého uznesenia, podľa ktorej bola žiadosť o navrátenie lehoty podaná oneskorene, teda až po uplynutí lehoty vymedzenej v § 64 ods. 1 Trestného poriadku. K tejto námietke sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zároveň deklaroval konkrétnu formu a časovú chronológiu podania obsahujúceho žiadosť o navrátenie lehoty, ktorá podľa jeho názoru jednoznačne odôvodňuje skutočnosť, že táto bola podaná včas, teda do 3 dní od odpadnutia prekážky, pre ktorú sa sťažovateľ o začatí plynutia lehoty na podanie odvolania nedozvedel.

c) Sťažovateľ pochybuje, či krajský súd z dôvodov uvedených v písm. b) vôbec vykonal vecný prieskum jeho žiadosti o navrátenie lehoty.

d) Odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k zamietnutiu žiadosti o navrátenie lehoty predstavuje hypotetickú konštrukciu krajského súdu týkajúcu sa vnútorného vzťahu medzi sťažovateľom a jeho obhajcom, ktorý sa navyše spravuje povinnosťou mlčanlivosti vyplývajúcej zo všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich výkon advokátskeho povolania.

e) Sťažovateľ je presvedčený, že formulovanou hypotetickou konštrukciou, ktorá je „*nesprávna, nelogická a najmä ničím nepodložená*“, mu krajský súd znemožnil realizovať jeho zákonnú možnosť na podanie odvolania.

f) Znemožneniu realizácie práva na podanie riadneho opravného prostriedku proti meritórnemu rozhodnutiu o vine, a teda vyvráteniu krajským súdom formulovanej hypotetickej konštrukcie podľa názoru sťažovateľa bolo možné predísť tým, ak by krajský súd vykonal „*široké dokazovanie*“, ktorým by bolo možné objektívne vylúčiť tvrdenia o duševnej poruche a správaní sestry sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv na osobnú slobodu a súdnu ochranu vyplývajúcich z ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť garantovaného dohovorom a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie, a to prostredníctvom napadnutého uznesenia, ktorým krajský súd rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o navrátenie lehoty na podanie odvolania, ktoré, nadväzujúc na uvedené, krajský súd taktiež zamietol.

6. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti súbežne namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež porušenie práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti pri interpretácii obsahu a rozsahu základných práv a slobôd zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské

práva týkajúcu sa jednotlivých ľudských práv a základných slobôd garantovaných dohovorom. Základnému právu na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zodpovedá v štruktúre práv garantovaných dohovorom právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je o. i. aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 546/2020).

8. Aj z dôvodov uvedených v predchádzajúcich bodoch tohto odôvodnenia je potrebné opakovane pripomenúť, že systémy všeobecného a ústavného súdnictva sú oddelené, aj keď v určitej miere komplementárne justičné systémy. Činnosť ústavného súdu vzhľadom na jemu zverenú subsidiárnu funkciu vo vzťahu k všeobecným súdom nemožno však v žiadnom prípade interpretovať spôsobom, že tento predstavuje ich ďalšiu inštanciu. Uvedené platí rovnako nielen v rovine meritórnych, ale tiež procesných otázok. Jadro sťažnostných námietok v konaní pred ústavným súdom je však len rýdzou kópiou doslovného znenia žiadosti sťažovateľa o navrátenie lehoty na podanie odvolania, a to bez akejkoľvek ústavnoprávnej relevancie. Rovnako skutočnosť, že hodnotenie určitých dôkazov zo strany sťažovateľa je v porovnaní s ich hodnotením prostredníctvom krajského súdu odlišné, sama osebe nepredstavuje námietku, ktorú by ústavný súd vôbec mohol vyhodnotiť v príčinnej súvislosti s označeným základným právom na súdnu ochranu, resp. právom na spravodlivé súdne konanie. Nielen podstatou konania pred ústavným súdom, ale najmä podstatou samotnej ústavnej sťažnosti by z hľadiska jej potenciálneho úspechu mala byť argumentácia majúca ústavný a nielen len zákonný rozmer. V ústavnej sťažnosti ju však aj vzhľadom na nekritickú ingerenciu celých pasáží žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odvolania nebolo vôbec jednoduché identifikovať.

9. Ďalej je potrebné poukázať aj na podstatný vnútorný rozpor vyplývajúci z uplatnených námietok sťažovateľa, keď sťažovateľ zároveň namieta nevykonanie vecného prieskumu jeho žiadosti o navrátenie lehoty zo strany krajského súdu, na strane druhej však na uskutočnený vecný prieskum reaguje tým, že namieta hypotetickú konštrukciu krajského súdu týkajúcu sa vnútorného vzťahu medzi sťažovateľom a jeho obhajcom, ktorá je podľa jeho vlastných slov „*nesprávna, nelogická a najmä ničím nepodložená*“. Uvedené predstavuje logickú diskrepanciu, ktorá len zvyrazňuje nedôvodnosť ústavnej sťažnosti ako celku. Vo vzťahu k povinnosti mlčanlivosti medzi advokátom a jeho klientom, ktorá vyplýva z príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov, ústavný súd dodáva, že jeho ústavnoprávnou úlohou v žiadnom prípade nie je podávať výklad právnych predpisov upravujúcich výkon advokátskeho povolania (IV. ÚS 50/2020), a teda ani podrobiť túto parciálnu námietku sťažovateľa akémukoľvek vecnému prieskumu.

10. V nadväznosti na sťažnostnú námietku spočívajúcu v tom, že znemožneniu realizácie práva na podanie riadneho opravného prostriedku proti meritórnemu rozhodnutiu bolo možné predísť tým, ak by krajský súd vykonal široké dokazovanie objektivizujúce skutočnosti tvrdené sťažovateľom v žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odvolania, je v prvom rade potrebné poukázať na § 301 Trestného poriadku, podľa ktorého na neverejnom zasadnutí rozhoduje senát tam, kde nie je

zákonom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí. V nadväznosti na citované ustanovenie je nevyhnutné pripomenúť, že rozhodovanie orgánov verejnej moci týkajúce sa navrátenia lehoty v intenciách § 64 ods. 1 Trestného poriadku neobsahuje explicitný odkaz na ustanovenia týkajúce sa verejného zasadnutia, a preto je zřejmé, že sa jeho priebeh bude spravovať práve ustanoveniami upravujúcimi formu neverejného zasadnutia. Uvedené do určitej miery determinuje najmä spôsob dokazovania verifikujúceho splnenie podmienok pre navrátenie lehoty, keďže *a contrario* k § 304 ods. 2 Trestného poriadku je zřejmé, že súd osobné dôkazy pri tomto type konania nevykonáva. Krajský súd bol pred vydaním napadnutého uznesenia predmetným ustanovením limitovaný, a teda, čo sa týka spôsobu dokazovania ani nemohol postupovať inak, ako postupoval. Z pohľadu predmetu a rozsahu dokazovania je zřejmé, že pri rozhodovaní o navrátení lehoty sú tieto determinované výlučne tým, čo uvedie sťažovateľ v samotnej žiadosti o navrátenie lehoty, prípadne v jej prílohách, keďže orgán verejnej moci, ktorý je príslušný o nej rozhodnúť, spravidla z vlastnej činnosti nedisponuje vedomosťou, z akých dôvodov skutočne k zmeškaniu lehoty na podanie opravného prostriedku došlo. V načrtnutom smere je preto možné uzavrieť, že v konaní o navrátení lehoty na podanie opravného prostriedku dôkazné bremeno zaťažuje výlučne žiadateľa.

11. Z dôvodov uvedených v bodoch 8 až 10 odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd pred vydaním napadnutého uznesenia vykonal dokazovanie spôsobom, ktorý bol v striktnom súlade s Trestným poriadkom, pričom do jeho predmetu poňal všetky skutočnosti uvedené sťažovateľom v žiadosti o navrátenie lehoty, a to minimálne v rozsahu ním predložených dôkazov. Skutočnosť, že sťažovateľ mal v predmetnom konaní o navrátení lehoty predstavy, ktoré nezodpovedali výsledku aplikácie práva zo strany krajského súdu, sama osebe nemá žiadnu ústavnoprávnu relevanciu, pričom už vôbec nemôže deklarovať popretie zmyslu a obsahu označených základných práv a slobôd. V odôvodnení napadnutého uznesenia dostal sťažovateľ zo strany krajského súdu odpovede na všetky ním nastolené otázky, a preto ústavný súd neidentifikoval ani potenciálnu arbitrárnosť či nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia.

12. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, v ktorej sa nestotožnil so záverom krajského súdu, ktorý posúdil žiadosť o navrátenie lehoty aj ako oneskorene podanú, je nutné uviesť, že táto je čiastočne dôvodná, avšak zároveň autonómne nespôsobilá odôvodniť iný záver ústavného súdu než ten, ktorý je uvedený vo výrokovej časti tohto uznesenia. Ústavný súd totiž identifikoval, že krajský súd vyhodnotil čas podania sťažovateľa nesprávnym spôsobom, keďže z príloh k ústavnej sťažnosti vyplýva, že žiadosťou o navrátenie lehoty disponoval krajský súd už 7. decembra 2020, a nie až 8. decembra 2020, ako je uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia. Zároveň je však potrebné uviesť, že podľa obsahu napadnutého uznesenia je odôvodnenie časových súvislostí podania sťažovateľa až sekundárne, v texte odôvodnenia nasleduje až po tom, čo krajský súd vykonal ústavnoprávne udržateľný vecný prieskum žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odvolania. Je teda zřejmé, že argument krajského súdu o oneskorenosti žiadosti nemal priamy vplyv na výrokovú časť napadnutého uznesenia. Ústavný súd tak považuje za potrebné krajskému súdu vytknúť posudzovanie formálnych podmienok prípustnosti podania až po vykonaní materiálneho prieskumu, navyše ak splnenie formálnych podmienok následne vyhodnotil nesprávne. Eliminácia takého postupu do budúca môže prispieť k tomu, aby obdobné rozhodnutia nemuseli byť preskúmané v konaní podľa čl. 127 ústavy.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť:

13. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti domáhal vyslovenia porušenia aj vo vzťahu k čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru. V kontexte sťažnostných námietok však ústavný súd uvádza, že vyslovenie porušenia naposledy uvedených ustanovení ústavy, resp. dohovoru by bolo možné konštatovať iba za situácie, ak by samotný proces rozhodovania o navrátení lehoty na podanie odvolania bol z ústavnoprávneho pohľadu vyhodnotený ako neudržateľný. Keďže k uvedenému nedošlo, ústavný súd považuje pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa na podklade právoplatného odsudzujúceho rozsudku súdu za plne konformné s čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru.

14. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením a obsahom napadnutých základných práv, resp. práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

15. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor DUEA
predseda senátu